

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 6

*Матеріали VI Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Державне управління: стратегія і тактика
формування сучасного фахівця”,
м. Київ, МАУП 29 жовтня 2011 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2011

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 28.09.11)*

Редакційна колегія

М. Ф. Головатий (голова), д-р політ. наук, проф., *В. В. Омельчук* (заступник голови), канд. іст. наук, *П. Ф. Вознюк* (відповідальний секретар), канд. політ. наук, доц., *І. П. Бідзюра*, д-р політ. наук, проф., *П. П. Гай-Нижник*, д-р іст. наук, старш. наук. співроб., *Ю. О. Куц*, д-р наук держ. упр., *І. П. Лопушинський*, д-р наук держ. упр., проф., *В. М. Піскун*, д-р іст. наук, старш. наук. співроб., *Я. Ф. Радиш*, д-р наук держ. упр., проф., *І. В. Розпутенко*, д-р наук держ. упр., проф., *Г. П. Ситник*, д-р наук держ. упр., проф., *П. К. Ситник*, д-р філос. наук, проф., *Ю. П. Сурмін*, д-р соц. наук, проф., *В. В. Утвенко*, канд. іст. наук, доц., *М. В. Чечетов*, д-р наук держ. упр., проф., *Н. П. Ярош*, д-р наук держ. упр., *Н. М. Чернуха*, д-р пед. наук, проф.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності: [зб. наук. пр.] / МАУП. —
С76 К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2011 —

Вип. 5 : Матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. “Державне управління: стратегія і тактика формування сучасного фахівця”, м. Київ, МАУП, 29 жовт. 2011 р./ редкол.: М. Ф. Головатий (голова) [та ін.]. — 2011. — 428 с. : іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

І. М. Воробйова

Методи подолання
кризи легітимності влади..... 132

І. М. Николін

Бар'єри міжособистісного спілкування
та їх вплив на соціалізацію особистості..... 134

М. О. Левченко

Аналіз і прогнозування
економічного потенціалу підприємства
з позицій системного підходу..... 138

І. М. Найдьонов

Наукова організація
підготовки менеджерів..... 143

Ф. М. Медвідь**Л. М. Техмурова**

Місцеве самоврядування в Україні:
питання теорії та історії..... 147

Н. О. Кочерова

Кримінально-правова характеристика
вимагання (за ст. 189 КК України)..... 151

О. В. Зотов

Особливості управління
державними проектами..... 154

М. В. Москальов

Психологічні особливості
рівнів розвитку когнітивного
компоненту психологічної готовності
майбутніх менеджерів
до управління змінами в організації..... 156

В. В. Галайдюк

Основні аспекти формування
регіональної молодіжної політики
в період трансформаційних змін..... 164

К. О. Петракова

Соціально-економічні аспекти
трансформаційних реформ..... 169

С. В. Білецький

Адміністративно-правова реформа
як передумова дієвої публічної влади..... 172

А. В. Гольоса

Торгівля людьми як глобальна проблема
XXI століття..... 175

Ю. В. Гоцуляк

Місце та роль державних установ
для розвитку правової держави
в роботах П. І. Новгородцева..... 179

А. В. Гнилозубенко

Доктрина розподілу влади..... 182

А. О. Куртакова

Державне управління
у сфері охорони праці: розвиток
та перспективи вдосконалення..... 185

О. В. Котеньова

Політика державного управління
у сфері господарювання
в умовах ринкової економіки..... 192

С. С. Маяковський

Механізм фінансового забезпечення
регіональної політики єс..... 195

Л. А. Сокур

Впровадження навчального курсу
«державна політика у сфері діловодства»
як запорука розвитку особистості
фахівця та його професійної
компетентності..... 197

І. Проценко

Парадигма сучасної бізнес-освіти:
управління системою підготовки сучасного
лідера (на прикладі українського
народного університету МАУП)..... 201

О. О. Воронятніков

Організація системи урядових органів
публічного управління..... 205

В. В. Бірюкова

Розвиток управління як передумова
розвитку навчального закладу..... 207

О. В. Лапочкін

Проблеми реформування
методів управління безпекою
державного руху..... 212

В. А. Гудов

Атомний аспект міжнародних відносин
(атомний вимір "human security")..... 217

В. Г. Гуров

Основні підходи для вирішення проблем
складання арбітражних застережень..... 221

М. Л. Семенюта

Спадковість зовнішньої політики Румунії..... 224

І. Алмаші

Транскордонний вимір міжнародних
відносин..... 228

Л. О. Глушко

Психологія впевненості як наслідок
інтеріоризації соціального досвіду
та праксиологія творення параметрів
соціуму та держави..... 233

Н. С. Задорожня

Проблемні питання визначення
категорії «інвестиції»
за законодавством України..... 237

М. О. Мороз

Державна політика щодо правового
регулювання відносин власності в Україні..... 240

НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ

Становлення і розвиток української державності, вип. 6, с. 143–146

Проблеми наукової організації підготовки спеціаліста у вищій школі завжди були актуальними. Сьогодні вони набувають особливої освітньо-специфічної спрямованості. Про це свідчать дисертаційні дослідження науковців: Л. А. Аврамчук, В. Г. Базелюк, Г. Д. Беженар, Я. З. Василькевич, Р. А. Гейзерської, О. В. Євдокимова, К. І. Приходченко, О. О. Прохорова, Р. К. Серьожникова. Ці проблеми мають обґрунтування в підручниках, посібниках: І. Д. Беха, В. І. Бондара, М. Й. Варія, С. С. Вітвицької, І. М. Дичківської, М. Б. Євтуха, І. А. Зязюна, Г. М. Каджаспірової, Л. М. Карамушки, Г. О. Ковальчук, В. Л. Ортинського, С. С. Пальчевського, Ю. Л. Трофімова, М. М. Фібули та ін.

Аналіз літературних джерел [2, 5, 7] підтверджує наші припущення про те, що наукова організація підготовки майбутнього спеціаліста вимагає, наукової організації педагогічної праці (НОПП) всіх суб'єктів освітньої організації вищої школи. Суттєві та змістові аспекти процесу НОПП були обґрунтовані у другій половині минулого століття науковцями: Ю. К. Бабанським, С. Я. Батишевим, М. М. Поташником, М. Д. Радченком, В. О. Сластьоніним, М. О. Сорокіним, В. О. Сухомлинським, П. П. Ярмаченком.

Спираючись на результати науково-педагогічних досліджень, практику викладацької діяльності можна стверджувати, що у педагогічному процесі розвитку, формування майбутнього менеджера, визначення мети його підготов-

ки, наголос зміщується із загального процесу засвоєння знань, умінь і навичок відповідних навчальних дисциплін, на формування такої системи та структури мисленнєвої, практичної й моральної діяльності, завдяки яким він самостійно орієнтуватиметься у потоці навчальної й наукової інформації, вільно буде адаптуватимуться у своїй професійній діяльності [2, 3, 7]. Головні зусилля суб'єктів управління навчальним процесом здійснюються у напрямі розвитку індивідуальних інтелектуальних здібностей спеціаліста-професіонала.

Значне місце у навчальному процесі підготовки менеджера належить науково обґрунтованому педагогічному менеджменту. За дефініцією Г. М. Каджаспірової, педагогічний менеджмент це — комплекс принципів, методів, організаційних норм технологічних прийомів управління освітянським процесом, направлений на підвищення його ефективності. Дослідження теорії і практики сучасного педагогічного менеджменту в умовах його модернізації свідчить, що він перетворився в рушійну у силу цілісного педагогічного процесу підготовки конкурентоспроможного на ринку праці фахівця і став головним фактором якості вітчизняної освіти в період її входження в єдиний європейський та світовий простір. Сьогодні у ньому зазнають змін мета, завдання, зміст управління освітніми системами, змінюються стиль і система наукової організації педагогічної праці управлінців, підвищується відповідальність керів-

ників навчальних закладів за наслідки прийнятих рішень.

Все це є основними елементами цілісного педагогічного процесу вищого закладу освіти. Але необхідно підкреслити, що цей процес здійснюється у рамках відповідних структур: адміністрація — суб'єкти викладання — суб'єкти учіння — колективні органи самоуправління — зовнішні контакти. В якості основного елемента наукової управлінської педагогічної праці також виступають, як визначають Л. М. Карамушка, Г. М. Каджаспірова, С. Д. Резник, суспільно-комунікативні відносини та об'єктивна інформація.

У системі управління процесом підготовки як загалом спеціаліста, так і сучасного менеджера, у вузі формуються соціально-психологічні відносини: формальні (адміністративні, правові, трудові, етичні) та неформальні. Поряд із відношеннями субординації та координації, які виражаються в адмініструванні та розпорядженні, підпорядкованості та ретельності, у вищому навчальному закладі не останню роль відіграють неформальні управлінські відношення симпатій та антипатій. Вся багатоманітна система взаємовідношень, яка виникає в цілісному педагогічному процесі вищого закладу освіти, визначає систему неформальних відношень, психологічний клімат колективу.

Аналіз навчально-наукових джерел [2, 4, 6] свідчить, що наукова організація педагогічної праці у цілісному педагогічному процесі підготовки менеджера визначається як діяльність, яка за мінімальних затратах сил, засобів, часу учасників освітньої організації має максимальну його ефективність. Вона передбачає два основних змістовно-технологічних напрями діяльності: перший — оптимізація, другий — його інтенсифікація. А це водночас є не тільки активне, інформаційно насичене навчання та виховання суб'єктів учіння у вузі,

а й робота викладачів щодо формування у них потреби в безперервному поповненні знань, самоосвіті, самовихованні.

Адміністрація відповідної організації вищої освіти одночасно управляє двома об'єктами — викладач і студент, які у той же час є суб'єктами управління. На думку Г. М. Каджаспірової, еталонний образ керівника освітнього закладу передбачає наявність таких основних компонентів: знань та вмінь; організаторських якостей; ставлення до підлеглих; відношення до нового; якості зовнішнього іміджу; рівня та якості прийнятих рішень; економічну та юридичну компетентність; морально-вольові якостей (2, 702–703).

Аналізуючи літературні джерела [1, 2, 7], наші дослідники стверджують, що в процесі використання технології та методики наукової організації педагогічної праці при підготовці менеджера необхідно враховувати три групи бар'єрів, які виникають на шляху її ефективності. Найважливішими серед них можна назвати такі:

- *соціально-економічні* бар'єри (великий “досвід” авторитарного стилю керівництва в усіх сферах суспільства; крах багатьох соціальних і духовних цінностей; хаос в економіці; реальне зубожіння значної кількості населення тощо);
- бар'єри, *безпосередньо пов'язані із системою організації освіти* (низький соціальний статус освіти в суспільстві; залишковий принцип фінансування освіти; перехід першокласних фахівців вищої школи у сферу бізнесу в зв'язку з необхідністю “виживати” в умовах економічної нестабільності в країні; традиційний консерватизм системи освіти тощо);
- *психологічні* бар'єри (низький рівень психологічної культури

управлінців як адміністративно-го, так і викладацького складу; відсутність розгалуженої мережі психологічних служб і у системі вищої освіти, і в інших галузях; недостатня орієнтація суспільної свідомості у цілому на необхідність психологічного забезпечення життєдіяльності людей та психологічного захисту особистості майбутнього фахівця тощо).

Ефективність наукової організації підготовки менеджера залежить і від науково організованої діяльності студента, тобто від його активності у навчально — пізнавальному процесі. Можна погодитися з висновками С. Д. Резника [6, 62–72], В. Л. Ортинського [5, 255–269], М. М. Фіцули [7, 51–58] про те, що активність студента залежить, у першу чергу, від його уваги, самостійності на заняттях, самоконтролю, наукової технології та методики при підготовці до занять. Розглядаючи проблеми уваги, необхідно зазначити, що вона може бути різносторонньою і вимагає для її концентрації специфічних методів засобів.

Відомо, що науково обґрунтований обсяг самостійної роботи студента становить 3–5 годин на день. Розпочинати позааудиторне самостійне заняття суб'єкту учіння необхідно з перших днів семестру. Не доцільно опрацювати багато дисциплін в один день. Бажано кожного дня знайомитися з двома — трьома дисциплінами. При цьому розпочинати навчальну працю із найважчої дисципліни, яка вимагає значної концентрації уваги та інтелектуальних зусиль.

Значне місце в науковій організації самостійної роботи суб'єкта учіння належать технології, методиці самоосвіти. Основою самостійної позааудиторної діяльності студента є навички контролю та самоконтролю, тобто постійне спостереження за своєю самостійною роботою. Самоконтроль у системі наукової

організації підготовки менеджера стає основним елементом активізації його навчально-пізнавальної діяльності, разом і стимулом на шляху до майбутньої професійної кар'єри.

Досліджуючи дані та інші елементи наукової організації підготовки менеджера, педагоги-науковці [3, 4, 5, 6, 7] обґрунтували управлінські вимоги до її здійснення суб'єктами управління, вузівським навчальним процесом. Основними серед них, у першу чергу, можна назвати такі: оптимальне, відповідно до цілей процесу, планування; оптимальна організація діяльності; координація зусиль управлінської діяльності на всіх рівнях; стимулювання; оперативний контроль та облік. Зміст процесу наукової організації підготовки менеджера передбачає такі напрями: інтенсифікацію педагогічної праці (посилення та прискорення навчально-виховної діяльності суб'єктів управління за одиницю часу); оптимізацію цілісного педагогічного процесу як найкращий спосіб розв'язання відповідних завдань навчальної та виховної діяльності.

У процесі дослідження проблем наукової організації підготовки менеджера, як і у цілому наукової організації педагогічної праці у вузі, науковці [2, 5, 7] визначили і фактори, які сприяють ефективності інтенсифікації цього процесу, і його основні критерії.

Основними факторами, які сприяють підвищенню ефективності процесу можна вважати: посилення його цілеспрямованості; підвищення напруженості завдань діяльності; поглиблення мотивації; збільшення інформаційної ємності форм навчально-виховного процесу; прискорення темпу навчальної діяльності; впровадження активних інноваційних форм, методів, засобів навчальної та виховної діяльності; всебічний розвиток умінь та навичок самонавчання та самовиховання суб'єктів учіння тощо. Основним критерієм ефектив-

ності наукової організації педагогічної праці в освітній організації є досягнення такого рівня діяльності суб'єктів учіння, який відповідав би їхнім реальним можливостям, за умови дотримання гігієнічно установлених для цього норм часу.

Таким чином, у сучасній соціально-економічній ситуації в Україні успіху може досягти особистість, яка озброєна знаннями і здатна адаптуватися до умов, які постійно змінюються. Саме так нині визначають мету української вищої освіти. Досягти її неможливо без наукової організації праці всіх суб'єктів цілісного педагогічного процесу, цьому сприятимуть процеси оптимізації та інтенсифікації професійної діяльності суб'єктів викладання, навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів учіння.

Література

1. Карамушка Л. М. Психологія управління. — К., 2003.
2. Каджаспирова Г. М. Педагогика. — М., 2010.
3. Найдъонов І. М., Ігнатюк А. І. Методика викладання фінансово-економічних дисциплін. — К., 2005.
4. Найдъонов І. М. Навчально-методичний комплекс дисципліни "Основи психології та педагогіки". — К., 2009.
5. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи. — К., 2009.
6. Преподаватель вуза: технология и организация деятельности / Под ред. С. Д. Резника. — М., 2010.
7. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. — 2-ге вид., доп. — К., 2010.